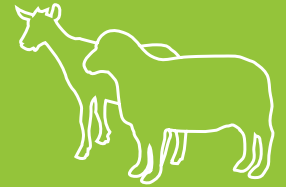

Q-koorts bij kleine herkauwers

De oorzaak van verwerpen kan heel divers zijn, maar als ziekteverwekkers als *Chlamydomphila abortus*, *Listeria monocytogenes* of *Coxiella burnetii* (verwekker Q-koorts) de veroorzakers zijn, vormt dit ook een risico voor de mensen die met de dieren in aanraking komen. Zo zijn in en rond Herpen in Noord-Brabant in 2007 en 2008 een groot aantal mensen besmet met Q-koorts. Dit gebied met besmette mensen overlapt het gebied met melkgeitbedrijven met Q-koorts. Het RIVM concludeert op basis van onderzoek dat direct of indirect contact met mest, stro of stof van geiten- en schapenbedrijven een risico vormt.

Onderzoek naar Q-koorts

Voor overheid en bedrijfsleven is dit voldoende reden om te starten met onderzoek naar Q-koorts om te kijken wat er werkelijk aan de hand is. In de humane sector wordt onder andere onderzocht hoe vaak Q-koorts bij mensen in Nederland voorkomt, hoe mensen besmet raken en hoe Q-koorts bij mensen behandeld kan worden. Bij herkauwers willen we weten hoeveel dieren besmet zijn, in hoeverre ze daarbij een bron vormen voor de humane besmettingen, hoe Q-koorts het best vastgesteld kan worden, hoe de ziekte zich precies gedraagt in dieren en op bedrijven en tenslotte hoe Q-koorts bestreden kan worden. Deze onderzoeken kosten in totaal meer dan 3 miljoen euro en de resultaten zullen in 2009 worden gepubliceerd.

Eerste resultaten prevalentieonderzoek

Voorlopige resultaten van het onderzoek naar het voorkomen van Q-koorts bij kleine herkauwers door de GD zijn er wel. 3% van de schapen en 16% van de schapenbedrijven is in aanraking geweest met Q-koorts. Bij geiten liggen deze getallen iets hoger: 10 % van de geiten en 21 % van de bedrijven. In 2008 is echter slechts een tiental bedrijven met Q-koorts gemeld. Dit betekent dat veel veehouders niet weten dat er mogelijk Q-koorts onder de dieren is: des te

meer reden om alert te reageren op abortus bij de dieren en kennis te nemen van de tips op de achterzijde van deze flyer.

Vaccinatie tegen Q-koorts

In Nederland is dit najaar in de regio Herpen op vrijwillige basis gevaccineerd op geitenbedrijven met een vaccin uit Frankrijk dat nog niet officieel is toegelaten. Volgens informatie van de fabrikant zorgt dit vaccin er voor dat minder dieren aborteren en dat besmette dieren minder bacteriën uitscheiden. Mogelijk dat het vaccin volgend jaar is geregistreerd: dan kan het ook in Nederland makkelijker toegepast worden. De fabrikant heeft aangegeven dat de levertijd ongeveer 5 maanden is. Omdat alleen niet-drachtige dieren kunnen worden gevaccineerd is het belangrijk dat bedrijfsleven en overheid rond de jaarwisseling beslissen over het wel of niet vaccineren in 2009, zodat meer veehouders kunnen vaccineren.

Q-koorts is meldingsplichtig

Sinds juni 2008 is Q-koorts een meldingsplichtige ziekte: alle melkbedrijven met kleine herkauwers met een hoog percentage abortussen (meer dan 5 % in 30 dagen bij meer dan 100 dieren, meer dan 3 oaien in 30 dagen bij minder dan 100 dieren) zijn verplicht dit te melden bij de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), zodat de oorzaak vastgesteld kan worden. Deze bedrijven zullen extra maatregelen moeten nemen om het risico van verspreiden van de ziektekiemen zoveel mogelijk te voorkomen.

Q-koorts vaststellen in melkmonster

Voor melkschapen- en melkgeitenhouders ontwikkelt GD een tankmelktest om de kiem of antistoffen gericht tegen de kiem aan te tonen. De test is nog in ontwikkeling: verwacht wordt dat de test in het voorjaar van 2009 beschikbaar komt voor veehouders.

Verwerpen: verminder het risico voor mens en dier!

Het is heel belangrijk voor u en uw omgeving om verwerpers aan te pakken! In overleg met uw dierenarts moet u onderzoeken wat de reden is van het verwerpen op uw bedrijf, zodat u maatregelen kunt nemen. Als sprake is van een besmettelijke oorzaak, bestaat de kans dat ook u of de mensen uit uw omgeving die in aanraking komen met besmet materiaal (vrucht, placenta, besmet hooi, mest of stof) besmet worden. Zorg dus dat u de kans op het verspreiden van risicomateriaal zo klein mogelijk maakt.

Algemene maatregelen voor de veehouder

1. Verwijder het verwerpende dier uit het koppel.
2. Gebruik handschoenen als u verworpen vruchten en nageboortes hanteert en ga zorgvuldig om met de opslag; goed afschermen, want dit is mogelijk een grote bron van infectie.
3. Stuur verworpen vrucht én nageboorte op voor onderzoek of bied het aan ter destructie.
4. Ontsmet indien mogelijk de plaats waar vrucht, vruchtwater en nageboorte terecht zijn gekomen. In een potstal, het stro niet verwijderen, maar een extra laag stro opbrengen.
5. Laat een ooi of geit die heeft verworpen geen andere lammeren zogen.
6. Voorkom dat de wind vat krijgt op stof, mest, hooi en stro om mogelijke ziekteverwekkers niet te verspreiden.
7. Rijd mest en stro bij voorkeur uit bij rustig weer en werk dit zo spoedig mogelijk onder.

8. Zorg dat mensen met verminderde weerstand, zoals jonge kinderen, ouderen en zwangere vrouwen geen direct én indirect contact met verwerpende kleine herkauwers hebben. Dus ook niet helpen bij verlossingen maar ook de vieze kleding niet aanraken van de mensen die dat wel hebben gedaan.
9. Zorg dat bezoekers hun handen wassen na bezoek en dat ze niet eten in de stal.

Voor werknemers geldt:

Denk altijd aan de kans op overdracht naar zwangeren uit de directe omgeving. Neem werkkleding en andere mogelijk besmette voorwerpen niet mee naar huis.

Als verwerpen een probleem op uw bedrijf is:

- Laat geen bezoekers toe
- Ga zorgvuldig om met het materiaal in de stal (stro, mest en dergelijke).
- Rijd mest pas uit minimaal drie maanden na laatste worp.
- Drink geen rauwe melk en eet geen rauwmelkse producten van kleine herkauwers.
- Overleg met uw dierenarts.

Meer informatie staat op www.pve.nl

